

› Veterinair

Droes

Droes is een vervelende infectieziekte, die voor veel paardenhouders herkenbaar is aan de ontstoken lymfeknopen tussen de kaaktakken of achter de kaken onder de oren. Veel paarden krijgen vroeg of laat te maken met droes, als eigenaar dien je de juiste maatregelen te treffen tegen de verspreiding van de ziekte.

Tekst: MILOU VAN ENGELAND — Beeld: UNIVERSITEIT UTRECHT, DEPARTMENT GEZONDHEIDSZORG PAARD

Droes wordt veroorzaakt door de bacterie *Streptococcus equi equi*, die via de neus of de mond wordt opgenomen. De ziekte komt alleen voor bij paarden, pony's, ezels en muilieren. "De besmetting met de bacterie die droes veroorzaakt gebeurt vaak via direct contact, bijvoorbeeld paarden die met elkaar neuzen", licht professor Marianne Sloet van de Universiteit Utrecht toe. "Maar de bacterie kan ook worden doorgegeven via indirect contact, denk aan een voerbak, snot, of mensen die een ziek paard geaaid hebben en kort daarna een ander paard over de neus aaien. Droes verspreidt zich niet of alleen via hele korte afstand via de lucht." Droes komt vooral voor bij jonge paarden, aangezien oudere paarden vaak antistoffen tegen de ziekte hebben opgebouwd. Heeft een paard al eens droes gehad, dan zal hij het niet snel een tweede keer krijgen. "Jonge paarden hebben doorgaans nog geen antistoffen. Paarden die wel een keer in contact zijn geweest met droes maken antistoffen aan. Als het paard dan weer in contact komt met droes, zie je daar geen of minder symptomen van, maar wordt de vorming van antistoffen wel weer gestimuleerd."

Symptomen

Het meest bekende beeld van droes zijn de ontstoken lymfeknopen bij de keel en de kaaktakken. De lymfeknopen ontsteken en worden dik, warm en pijnlijk, vervolgens vormen zich abscessen. Als de lymfeknopen in de hals ontstoken zijn, is dit doorgaans erg pijnlijk en wil een paard vaak niet eten. Hij wil zijn hals bijna niet meer buigen en blijft in een gestrekte houding staan. Wanneer de keel-abscessen openbarsten, soms naar buiten en soms naar de luchtzakken, knapt het paard meestal direct op. "Het eerste symptoom dat een eigenaar vaak merkt is dat het paard wat minder eet. Je ziet dat vaak het eerste bij het krachtvoer, maar ook als er nog veel hooi in de stal ligt, moet je alert zijn. Als je dan direct de temperatuur opneemt en het paard bij verhoogde lichaamstemperatuur direct apart zet, verklein je de kans dat de droes zich verspreidt. De uitscheiding van de bacteriën begint meestal pas één tot drie dagen na het begin van de koorts. Iets later ontstaan pas de zwellingen van de lymfeknopen tussen en achter de kaaktakken." De abscesvorming tussen de kaaktakken wordt in de volksmond kooikerdroes genoemd, achter de kaaktakken wordt het keeldroes

genoemd. Wanneer een paard wordt verdacht van droes, is het verstandig een dierenarts te laten komen. "Die kan meer dan jij. Hij kan een neusswab afnemen en insturen voor een test op diverse virussen en bacteriën, waaronder dus droes."

Vaccineren

Het is mogelijk te vaccineren tegen droes. Het in dit artikel afgebeelde stroomschema is een goede richtlijn, die eigenaren helpt om een keuze te maken om wel of niet te vaccineren. De paarden zijn hierbij verdeeld in drie groepen:

- › een rode groep met besmette of van droes verdachte paarden
- › een oranje groep met paarden die met een of meerdere van de paarden uit de rode groep in contact geweest zijn
- › een groene groep met paarden die niet in contact zijn geweest met paarden uit de rode groep.

Daarnaast dient een eigenaar af te wegen hoe veel risico hij wil lopen, ten opzichte van de kosten van het vaccineren van de paarden. "Om droes en andere besmettelijke aandoeningen te voorkomen is het belangrijk om geen vreemde paarden, waarvan de achtergrond niet bekend is, op stal te halen, al is dit vaak praktisch niet haalbaar. Wat vaak wel haalbaar is, is om op wedstrijden alleen je eigen spullen te gebruiken. Laat je paard niet uit een vreemde waterbak drinken of uit ander-

mans voerbak eten, maar gebruik je eigen emmers en bakken. Zorg dat je na contact met zieke paarden, je handen goed wast en andere kleren aantrekt. Er zijn gevallen bekend van bedrijven die droes hebben gekregen zonder directe paard-contacten. Alleen mensen zijn van het bedrijf met zieke paarden naar het andere bedrijf gegaan.”

Genezing

Ongeveer een week na een besmetting met droes vertoont een paard de eerste symptomen. Het begint vaak met wat koorts, dan kunnen zich de ontstoken lymfeknopen ontwikkelen. Als het tot abscesvorming komt, breken deze meestal na zo'n twee weken open. “Soms zie je dat doordat ze naar buiten openbreken. Het kan ook dat de abscessen naar de luchtzakken openbreken en dan komt er vaak dikke, gele pus uit de neus. Meestal is dit na drie of vier weken weer genezen.” Er wordt soms gezegd dat het smeren van bijvoorbeeld trekzalf of vergelijkbare middelen op de abscessen helpt om deze sneller door te laten breken, en dus de ziekte sneller te laten genezen. Sloet: “We hebben daar een mooie uitspraak voor: ‘Als je smeert duurt het twee weken, als je niet smeert duurt het veertien dagen.’ Ik zie geen voordeel in het smeren met trekzalf en dergelijke, de huid gaat kapot en wordt erg pijnlijk. Vaak vinden paarden het smeren heel erg vervelend. Daarbij denken wij niet dat het helpt. Wanneer de geabcedeerde lymfeknopen eenmaal opengeboken zijn, is het wel belangrijk om deze in overleg

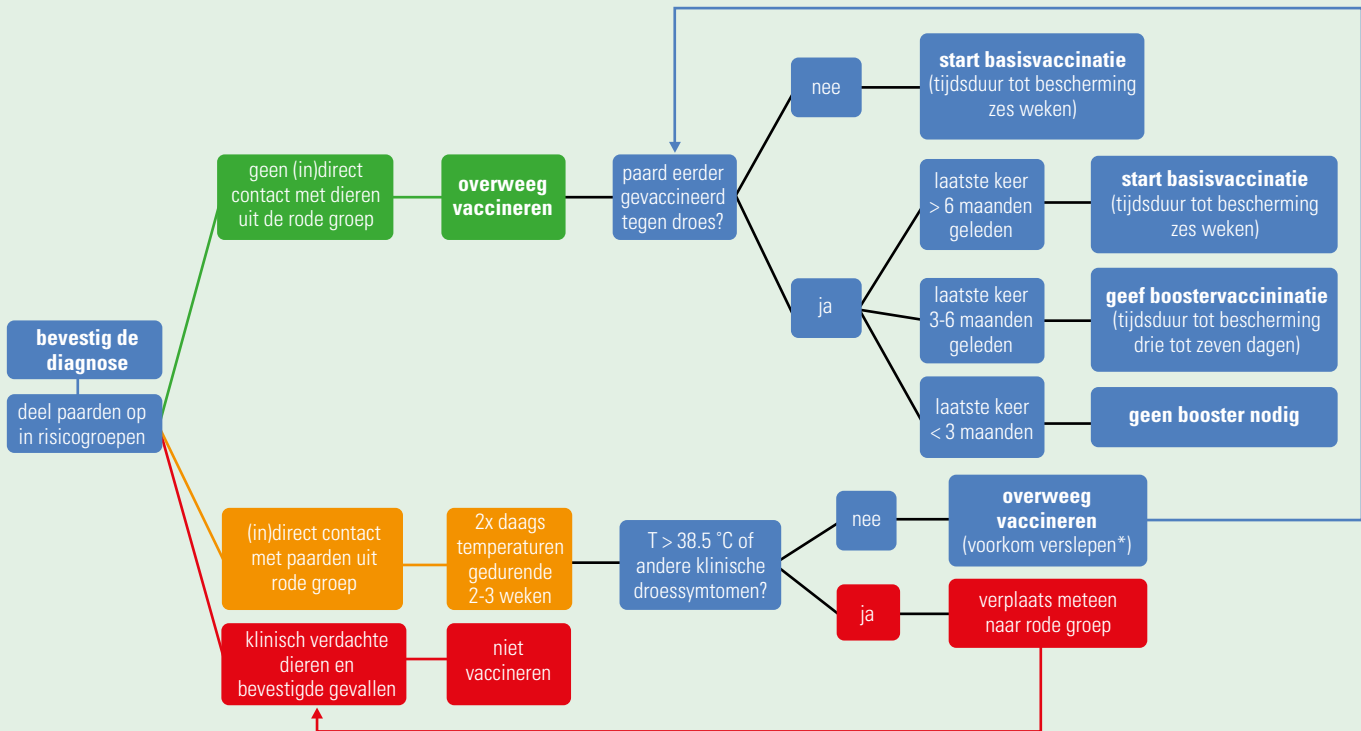
Droes is een infectieziekte die herkenbaar is aan ontstoken lymfeknopen tussen de kaaktakken of achter de kaken.

met de dierenarts te spoelen met schoon, gekookt, water en een geschikt ontsmettingsmiddel.”

Antibiotica

Als de ontsteking en abscesvorming bij paarden al in gang gezet is, heeft het grote nadelen om de paarden te behandelen met antibiotica. De ziekte zal toch doorzetten en antibiotica zullen de rijping van de abscessen vertragen, daardoor duurt de infectie alleen maar langer. Paarden in een heel vroeg stadium behandelen met antibiotica kan wel lonen. “Dat heeft alleen zin als je de diagnose al weet en de paarden tweemaal daags temperatuur. Als je droes op een bedrijf hebt en een paard heeft koorts en eet niet goed, dan is het heel waarschijnlijk dat ook dit paard droes heeft. Sommige eigenaren van jonge paarden kiezen ervoor om in een koppel alle paarden de ziekte door te laten maken, zodat ze antistoffen aanmaken. Dit kan echter ook tot verlies van paarden leiden. Er zijn goede ervaringen met het tweemaal vaccineren van veulens kort voor het spenen. Als deze dieren dan op het opfokbedrijf tegen droes aanlopen, heeft de ziekte veel minder kans. Bij drachtige merries en sportpaarden is het zeker aan te bevelen om tweemaal daags te temperen en dieren met koorts direct door de dierenarts te laten behandelen met antibiotica. Paarden met verslagen droes worden ook met antibiotica behandeld.” Verslagen droes is een term die meestal gebruikt wordt bij paarden die niet alleen ontstoken lymfeknopen hebben tussen en achter de kaken, maar ook op andere plekken in het lichaam. Dat kan bijvoorbeeld op de voorborst zijn of zelfs aan de benen. De abscessen kunnen zich echter ook vormen in de buik, deze zijn dan soms rectaal voelbaar voor de dierenarts of

Flowchart: overwegen om te vaccineren met Equilis Strep-E in geval van een droesuitbraak

* Paarden in de oranje groep kunnen in het incubatiestadium (3-14 dagen) zitten. Neem bij het vaccineren extra hygiënemaatregelen om onbedoeld besmetten van andere paarden te voorkomen. Let op: door vaccineren gaat de mogelijkheid om door middel van serologie dragers op te sporen tijdens de eerstvolgende 6 maanden (en mogelijk langer) verloren.

Uit 'Leidraad Droës', Dier-en-Arts december 2018

bloedonderzoek geeft aanwijzingen dat er sprake is van abscesvorming. Daar is aan de buitenkant niets van te zien, maar is wel levensbedreigend als de abscessen in de buikholte openbreken.

Desinfecteren

Indien mogelijk is het belangrijk om paarden met droës zo snel mogelijk te isoleren van de andere paarden. Bij indeling in de eerdergenoemde kleur-groepen dienen voerbakken, poetsspullen en andere toebehoren ingedeeld te worden per groep. Het is verstandig om deze dagelijks te desinfecteren en er mag niets tussen de groepen worden gedeeld. "Het is heel belangrijk om niet te doen alsof je de droës niet gezien hebt. Het kan zich enorm snel en ver verspreiden. Je zult dus ook zo verstandig moeten zijn om je stal te sluiten en niet met je andere paarden op wedstrijd te gaan. Wanneer de klinische verschijnselen van de droës weg zijn, kan het de moeite waard zijn om de dierenarts nog eens te laten komen. Deze kan weer een neusswab nemen en laten onderzoeken of de paarden nog bacteriën uitscheiden. Als je dit niet laat testen, is het verstandig om zes weken na het laatste zieke paard niet met paarden van het terrein af te gaan." Houd er daarnaast rekening mee dat de bacterie afhankelijk van de omstandigheden ook dagen- en soms wekenlang buiten het paard kan overleven. In water kan de bacterie bijvoorbeeld vier tot zes weken aanwezig blijven en daardoor leveren gezamenlijke waterbakken een groot risico op besmetting. Na een droësuitbraak dienen alle stallen gereinigd te worden, alle bodembedekking moet zo snel mogelijk van het bedrijf worden afgevoerd. Als er nog ergens

Dit artikel is tot stand gekomen in samenwerking met prof. dr. M.M. Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, Departement Gezondheidszorg Paard van de faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht.

paarden staan, wordt het afgeraden om de bodem en de muren schoon te maken met een hogedrukspuit, hierdoor kan de bacterie zich via kleine waterdruppeltjes namelijk in de lucht verspreiden. Het schrobben van de bodem en muren met een borstel en water en zeep is dan een beter alternatief. Bacteriën kunnen slecht tegen uitdroging, laat voor het beste resultaat de muren en de bodem dus goed opdrogen voordat je deze desinfecteert en laat ze dan nogmaals goed drogen. Bedenk dat desinfecteren alleen werkt als al het organisch materiaal als mest en stro is verwijderd. ●